

**“MUHANDISLIK OLIY TA’LIMI
TRANSFORMATSIYASI JARAYONIDA TA’LIM
SIFATINI OSHIRISHDA DUAL TA’LIMNING
ISTIQBOLLARI ”**

mavzusida

I-an’naviy xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

**«ПЕРСПЕКТИВЫ ДУАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В
ПРОЦЕССЕ ТРАНСФОРМАЦИИ ВЫСШЕГО
ИНЖЕНЕРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ»**

международная научно-практическая конференция

**"PROSPECTS OF DUAL EDUCATION IN IMPROVING
THE QUALITY OF EDUCATION IN THE PROCESS OF
TRANSFORMATION OF HIGHER ENGINEERING
EDUCATION"**

International scientific and practical conference

Buxoro-2025

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO MUHANDISLIK VA TEXNOLOGIYA INSTITUTI

**“MUHANDISLIK OLIY TA'LIMI
TRANSFORMATSIYASI JARAYONIDA
TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA DUAL TA'LIMNING
ISTIQBOLLARI ”**

mavzusida

I-an`anaviy xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

**«ПЕРСПЕКТИВЫ ДУАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В
ПРОЦЕССЕ ТРАНСФОРМАЦИИ ВЫСШЕГО
ИНЖЕНЕРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ»**

**международная научно-практическая
конференция**

**"PROSPECTS OF DUAL EDUCATION IN IMPROVING
THE QUALITY OF EDUCATION IN THE PROCESS OF
TRANSFORMATION OF HIGHER ENGINEERING
EDUCATION"**

International scientific and practical conference

Buxoro-2025

OLIY TA'LIM MUASSASASI, TALABA VA ISHLAB CHIQRISH O'RTASIDAGI HAMKORLIK VA DUAL TA'LIM AFZALLIKLARI

*S.M.Nazarova, N.X.Hakimov, M.Y.Yarashova Buxoro
muhandislik-texnologiya instituti*

Mamlakat iqtisodiyotini rivojlanishida salohiyatli kadrlarining o'rni alohida hisoblanadi ishlab chiqarish sanoat va xizmat ko'rsatish sohalarida zarur kadrlarga bo'lgan ehtiyoj juda yuqori ko'rsatishlari tashkil etadi an'anaviy ta'lim shaklda o'quvchi-talaba oliy yoki professional ta'lim muassasasida nazariy bilimlarni koproq egallab amaliyot qismining juda oz sohalarda korxona va tashkilotlarda o'taydi.

Dual ta'lim talabaga ta'lim yo'nalishiga mos tashkilotda mehnat qilish bilan birga olib borish imkoniyatini beruvchi tizim bo'lib unda yoshlar uchun ta'lim muassasasida nazariy bilimlarni va uch to'rt kun korxona va tashkilotlarda haqiqiy ish jarayonlarda amaliy ko'nikmalarni egallaydi.

Dual ta'lim shaklida tahsil olayotgan talaba korxona va tashkilotlarga ishga qabul qilinganda ularga korxona tomonidan ustoz biriktiriladi va oylik maoshi to'lab beriladi. Oliy ta'lim fan va innovatsiyalar vazirligi savdo-sanoat palatasi hamda kambag'allikni qisqartirish vazirligi ayni kullarda dual tizimini joriy etish va uni takomillashtirish yuzasidan hamkorlikda faoliyat yuritmoqda.

Bugungi kunda dual ta'lim tizimi haqida ko'plab qonun va qarorlar jumladan, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021 yil 29 martdagi "Professional ta'lim tizimida dual ta'limni tashkil etish chora-tadbirlari haqida"gi 163-son qarorida 2021/2022 o'quv yilidan boshlab professional ta'lim tizimida dual ta'limni tashkil etish belgilab qo'yilgan.

O'zbekiston Respublikasida 2020 yil 23 sentyabrda qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida"gi qonuniga dual ta'lim olish shakli kiritilib, oliy ta'limda kadrlar tayyorlashning ushbu yangi shaklining ahamiyati va o'rnini belgilab berildi. Ya'ni: "Dual ta'lim, ta'lim oluvchilar tomonidan zarur bilim, malaka va ko'nikmalarni olishga qaratilgan bo'lib, ularning nazariy qismi ta'lim tashkiloti negizida, amaliy qismi esa ta'lim oluvchining ish joyida amalga oshiriladi".

Dual ta'lim - iqtisodiyotni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega istiqbolli yo'nalish hisoblanib, o'quvchi-yoshlarga ta'limni o'z yo'nalishiga mos keladigan tashkilotda ishlash bilan birgalikda olib borish imkonini beruvchi tizimdir. Bunda yoshlar 2-3 kun ta'lim muassasasida nazariy bilimlarni egallasa, 3-4 kun davomida korxona va tashkilotlarda haqiqiy ish jarayonida amaliy ko'nikmalarga ega bo'ladi. Ahamiyatlisi, dual ta'lim shaklida tahsil olayotgan o'quvchilar korxona va tashkilotlarga ishga qabul qilingan vaqtda ularga korxona tomonidan ustoz biriktiriladi va ish haqi to'lanadi. Ayni paytda ushbu tizim Germaniya, Avstriya, Shveysariya va Koreya Respublikasi kabi davlatlarda iqtisodiyot tarmoqlarni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Odatda, dual ta'lim shakli uch taraf uchun - talaba, korxona va oliy ta'lim muassasasi uchun foydali bo'ladi, ya'ni, talabalar o'qish davomida amaliy bilimlarga ega bo'lishlari bilan o'qish davrida yoki bitirish bilan ish joyiga ega bo'ladilar, bundan tashqari o'qishlarini moliyalashtirishdagi xarajatlarini vaqtida yoki avvalroq qaytarish imkoniyatini qo'lga kiritadilar. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, bu turdagi o'quv shakli va o'quv mashg'ulotlarida qatnashish ma'lum darajada etuklik, intizomni, hamda yuqori motivasiyani talab qiladi, chunki ish va o'qishni muvofiqlashtirish murakkab jarayondir. Korxonalar uchun o'qitishning ushbu shakli ularning yaxshi o'qitilgan ishchi kuchiga bo'lgan talablarini qondirishga imkon beradi va kasbiy bilimlarni berish orqali professional ishga yollashni ta'minlaydi. Oliy ta'lim muassasalari ko'proq g'ayratli talabalarni, korxonalar bilan muntazam jonli hamkorlikni, yuqori darajadagi ijtimoiy xabardorlikni, e'tirof etishni va o'z muassasasiga bo'lgan qiziqishning oshishiga olib keladi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, muvaffaqiyatli dual ta'limi sharoitida sanoat ishlab chiqarishi bilan shug'ullanish talabalarga ishga joylashish bo'yicha ma'lumotnomalar va kelajakdagi ish o'rinlarini topishga imkon beradi. Auditoriyada o'rganilgan nazariy ta'limni kuzatish va real dunyo ssenariylarida qo'llash bo'yicha amaliy tajriba talabalarga o'zlarining istiqbolli martaba(karyera) yo'lida tajriba o'ttirish imkonini beradi va talabalarning kasbiy muloqot ko'nikmalarini oshiradi. Ta'kidlash joizki, Qoraqalpog'iston Respublikasida bugungi kunda 31 ta kasbiy ta'lim tashkilotida 745 ta korxona va tashkilot bilan hamkorlikda dual ta'lim yo'lga qo'yilgan va ularda 1 ming 716 nafar o'quvchi kasb va mutaxassislik sirlarini o'rganmoqda.

Dual ta'lim shaklidagi talaba kursda ularni alohida mavzular sifatida ko'rish o'rniga, turli korxonalarning quyi tizimlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tushunish imkoniyatiga ega. Ularga tizimni bir butun sifatida, nazorat, buxgalteriya hisobi, marketing, kadrlar, xaridlar, logistika va hokazolar o'rtasidagi bog'liqlik nuqtalarini ko'rsatish mumkin. Ma'ruza davomida dual ta'lim shaklidagi talabalar faolroq bo'lib, tadbirkorlikning turli sohalariga qiziqish bildirishgan. Ular biznes kontekstida to'plangan tajribalari bilan o'rtoqlashganlar va oliy ta'lim muassasasida o'rgangan sohalarini tekshirganlar.

Talabalar uchun dual ta'limning afzalliklari shundan iboratki, dual shaklda o'qiyotgan talabalar o'zlarining birinchi yillik tajribalari haqida xabar berishgan, ular bir necha kun davomida o'z korxonasining turli bo'limlarida kuzatuvda bo'lishib, korxona tuzilishini tushunishdi va tashkiliy bo'linmalar faoliyati konteksti haqida umumiy fikrga ega bo'lishadi. Dual ta'lim shaklida ishtirok etmayotgan talabalar qisqa muddatli yozgi talabalar amaliyot, ya'ni ish joylarida kamroq tajribaga egaligi, ular ishlagan biznes faoliyati haqida umumiy tasavvurga ega emas ekanligi keltirilgan.

Tadqiqotda talabalar uchun eng ko'p qayd etilgan qiyinchilik ish va o'qishni muvofiqlashtirish bo'lganligi e'tirof etilgan. Dual ta'lim shaklida o'qigan talabalar

korporativ amaliyot davr mobaynida imtihonlarini topshirishlari kerak bo'lib, ular parallel ravishda ishlaygan va o'rganishgani, bu vazifalarni va vaqtni boshqarishda yuqori darajadagi etuklikni talab qilishiga o'rg'u berilgan.

Korxonalar uchun dual ta'limning afzalliklari shundan iboratki, korxona vakillarining so'zlariga ko'ra, malakali ishchilar etishmasligini dual o'qitish yo'li bilan bartaraf etish mumkinligini tushuntirish rejalashtirilgan. Ishchi kuchi etarli emas, ularni ishga olish juda qiyin, sababi yosh kadrlarda ko'nikma va korxonalarga oid bilimlar oz yoki umuman yo'q. Dual ta'lim shaklining o'zni muayyan yangi kasblarni sifatli o'rganishda ko'rinadi, bu esa diqqat e'tiborni sohalarni o'rganishga jalb qilish uchun yordam beradi.

Aslida bunday shakldagi ta'lim jarayonlarini tashkilot va korxonalar ancha davrdan beri kutishmoqda. Ular bunda shakldagi ta'lim orqali ishchi kuchi sifatini yaxshilash, ishga olishni osonlashtirish va iqtisodiy samaradorlikni oshirishga umid qilmoqda. Hamkorlik orqali ular o'quv rejalarni, fan dasturlarini shakllantirishda ishtirok etishlari mumkin. Ammo, korxonalar uchun yanada chuqurroq insoniy va professional munosabatlar o'rnatish imkoniyati muhimroqdir.

Korxonalarning talabadan umidlari faol tajribali hamkasbidan farq qiladi. Talabalarning to'liq integrasiyalashuvi ular uchun eng muhimi: kasbiy, insoniy, tengdoshlar va jamiyat integrasiyasi. Ular yosh, ochiq kadrda yangi fikr, yangi nuqtai nazar va yondashuvlar borligini payqashadi. Talabalar korxonani isloh qilishda yordam berishlari mumkin, korxonalar yosh yangi hamkasblardan g'oyalar va takliflar bilan chiqishlarini, qiziquvchan bo'lishlarini kutishadi, chunki ijodkorlik qo'shilgan qiymatga egadir. Bugungi oliy ta'lim muassasasi talabalari texnologik bilim darajasiga ega, chunki ular "yangi taraqqiyot avlodi" deb ataladi, ular raqamli davr avlodidir.

Korxona va oliy ta'lim muassasasi o'rtasidagi faol, hamkorlik aloqalari dual ta'lim shaklining yana bir yaxshi ta'siridir. Muntazam va rasmiylashtirilgan aloqalar dual ta'lim shaklidan tashqariga chiqishi va qo'shma innovasiyalar va tadqiqot loyihalarini o'z ichiga olishi mumkin.

Oliy ta'lim muassasalari uchun dual ta'limning afzalliklari haqida so'z yuritar ekanmiz, talabalar va hamkor korxonalar o'rtasidagi aloqalarni yo'lga qo'yish uchun oliy ta'lim muassasasi ushbu dual ta'lim tufayli ko'plab yangi muvofiqlashtirish vazifalariga ega bo'lishi mumkinligi bilidirildi.

Ta'lim jarayonidagi qo'shimcha topshiriqlarga qaramay, o'qituvchilarning fikrlari ijobiy. Eng ko'p aytib o'tilgan uchta afzallik: talabalarga motivasion ta'sir; oliy ta'lim muassasasiga ko'proq ilmiy-tadqiqot ishlarini olib kelishi mumkin bo'lgan korxona bilan muntazam jonli hamkorlik; va ijtimoiy xabardorlikni, tan olinishini va ushbu turdagi ta'limga ijtimoiy munosabatlar qiymati kabi qiziqishlarni oshiradi.

Dual ta'limdagi eng yaxshi narsa talabalar o'zlarining dual ta'limda hamkor korxonasida olgan amaliy bilimlari ularga o'quv dasturining ahamiyatini tushunishda ko'p yordam beradi. Bu tushunish ajoyib motivasion vositadir,

MUNDARIJA

KIRISH SO'ZI.....	3
I-Sho'ba. YANGI O'ZBEKISTONDA DUAL TA'LIM TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	
DUAL TA'LIM - TALABALAR UCHUN PROFESSIONAL MALAKAGA EGA BO'LIH YECHIMI <i>Siddiqova Sadoqat G'afforovna</i>	7
СОДЕРЖАНИЕ ПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГОВ-НАСТАВНИКОВ ДЛЯ ДУАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ <i>С.Ю. Ашурова, К.Т. Уматалиева</i>	11
ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ ДУАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ БАЙКАЛЬСКОЙ ПРИРОДНОЙ ТЕРРИТОРИИ15 <i>Т.И.Котова, А.Г.Хантургаев, В.А.Хантургаева</i> <i>Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение</i> <i>высшего образования "Восточно-Сибирский государственный университет</i> <i>технологий и управления" (ФГБОУ ВО ВСГУТУ), город Улан-Удэ, Российская</i> <i>Федерация Федеральное государственное автономное образовательное</i> <i>учреждение высшего образования "Национальный исследовательский</i> <i>университет ИТМО" (ФГАОУ ВО НИУ ИТМО), город Санкт-Петербург,</i> <i>Российская Федерация</i>	15
TIZIMLI FIKRLASH ASOSIDA DUAL TALIM TIZIMI TAHLILI.....	19
<i>C.G'.Siddiqova Buxoro muhandislik-texnologiya instituti, A.Artikov Toshkent</i> <i>kimyo-texnologiya institute, Yu.N.Abdullayev Samarqand xalqaro texnologiya</i> <i>universiteti</i>	19
MUTAXASSISLIK FANLARINI O'QITISHDA DUAL TA'LIM TIZIMIDAN FOYDALANIB TALABALARINING KASBIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH <i>M.R. Adizova</i>	23
РОЛЬ ДУАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ПОДГОТОВКЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КАДРОВ <i>Базаров Г.Р., Атауллаев Ш.Н.</i>	26
TEXNIKA YO'NALISHIDAGI OLIY TA'LIM MUASSALARI TALABALARINING IXTIROCHILIK QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISHDA DUAL TA'LIMNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI <i>Sh.N. Ataullayev, M.Q.</i> <i>To'raqulova, M.A. Jalilova Buxoro muhandislik-texnologiya instituti</i>	28
DUAL TA'LIMDA KARYERA YO'NALISHLARI VA MALAKA OSHIRISH IMKONIYATLARI <i>D.F. Ergashov</i>	31
DUAL TA'LIM BA UNING AFZALLIKLARI <i>R.Y.Bo'ronov</i>	33
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARIDA DUAL TA'LIM TIZIMI JORIY ETISH <i>Sh.K.Bokiyeva Buxoro muhandislik-texnologiya instituti</i>	35
HOZIRGI TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA DUAL TA'LIMNING O'RNI <i>F.F.Qazoqov, R.X. Nurboyev, N.N.Sattarova Buxoro muhandislik-</i> <i>texnologiya instituti</i>	38
OLIJ TA'LIM MUASSASASI TALABALARI UCHUN DUAL TA'LIM AFZALLIKLARI <i>N.X. Hakimova, D.I. Umarov</i>	39
OLIJ TA'LIMDA DUAL TIZIMINING AHAMIYATI <i>M.I.Ilhomova,</i> <i>Sh.O'.Haydarov</i>	42

DUAL TA'LIM VA UNING JAMIYATDAGI AHAMIYATI <u>Y.S.Mizomov</u>	45
OLIY TA'LIMDA DUAL TA'LIMNING O'RNI <u>A.S.Saidova</u>	48
DUAL TA'LIM - YOSH MUTAXASSISLAR TAYYORLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUV <u>M.Kh. Kamalova, G.B. Sanayeva</u>	50
DUAL TA'LIM TIZIMI TEXNIK UNIVERSITETDA BAKALAVR TA'LIM YO'NALISHLARI TALABALARINING KASBIY MALAKALARINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI SIFATIDA <u>T.F.Sohibov, Z.N.Nematova</u>	52
DUAL TA'LIM -MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING SAMARALI SHAKLI <u>S.U.Pulatova Buxoro muhandislik-texnologiya instituti</u>	54
DUAL TA'LIMNING OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA JORIY QILINISHI.....	57
<u>B.B.Rajabov Buxoro muhandislik-texnologiya instituti</u>	57
DUAL TA'LIM MUHITIDA BO'LAJAK MUHANDISLARNING DIZAYNERLIK QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISHDAGI TUTGAN O'RNI <u>G.Dj.Tosheva Buxoro muhandislik-texnologiya instituti</u>	58
TEXNIK UNIVERSITETDA DUAL TA'LIM TIZIMINI JORIY ETISHNING AFZALLIKLARI VA MUAMMOLARI <u>T.F.Sohibov</u>	61
DUAL TA'LIMNI OZIYQ-OVQAT SANOATIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI <u>G.K.G'aybullayeva</u>	62
YANGI O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM TIZIMIDA DUAL TA'LIM TIZIMINI JORIY ETISH <u>S.A.Ravshanov, M.M.Ergashev, D.G'O'sarov, M.T.Rustamova Guliston davlat universiteti</u>	67
OLIY TA'LIM MUASSASASI, TALABA VA ISHLAB CHIQRISH O'RTASIDAGI HAMKORLIK VA DUAL TA'LIM AFZALLIKLARI <u>S.M.Nazarova, N.X.Hakimov, M.Y.Yarashova Buxoro muhandislik-texnologiya instituti</u>	70
ДУАЛ ТАЪЛИМНИ ЖОРИЙ ЭТИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ <u>J.I.Ilhomov, I.I.Tojiyev</u>	74
DUAL TA'LIMNING ASOSIY STRUKTURA VA XUSUSIYATLARI <u>V.E.Ubaydova</u>	76
ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ДУАЛ ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ЭТИШДА РАЎБАРНИНГ РОЛИ <u>Д.Ш.Исмамова</u>	78
YEVROPA ITTIFOQI MAMLUKATLARIDA KASBIY TA'LIM DUAL TIZIMNING RIVOJLANISH TARIXI <u>M.Q. Kamolov</u>	81
KASBIY TA'LIMDA DUAL TIZIM: YANGI IMKONIYATLAR VA RIVOJLANISH <u>Sh.N. Sadullayev, A.N. Aripova</u>	83
DUAL TA'LIM ISTIQBOLLARI <u>Q.G.Majidov, A.Sh.Xalim-Zade</u>	86
DUAL TA'LIMNING USTUVOR VAZIFALARI <u>N.M.Baxriddinova</u>	89
PEDAGOGIK FAOLIYAT TURLARI VA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI DUAL TA'LIMDA TADBIQ ETISH <u>N.U.Samadova, M.I. Sodiqova</u>	91
TEXNIK FANLARNI O'QITISH JARAYONIDA DUAL TA'LIMNI TASHKIL ETISH VA BAHOLASH <u>D.A.Zokirova, N.G.Muzafarova</u>	94